

Kind van Nature 2010

10 september 2010, Van Nellefabriek, Rotterdam

De ontwikkelingen rond natuur in de kinderopvang gaan hard. Tijdens de conferentie Kind van Nature 2010 krijgt u een beeld van natuurbeleving in de praktijk. In de ochtend komen ervaringsdeskundigen aan het woord. Tijdens de workshops krijgt u handvatten voor het zelf vormgeven aan natuurbeleving. In de pauzes kunt u de informatiemarkt bezoeken. In de namiddag lopen we naar de nabijgelegen natuurspeelplaats De Speeldernis.

Kind van Nature is gericht op beleidsmedewerkers, managers, pedagogisch medewerkers en anderen die betrokken zijn bij natuurbeleving in de kinderopvang.

Programma

09.30	ontvangst deelnemers
10.00	start plenair programma
11.00	pauze
11.30	workshopronde 1
12.45	lunch
13.45	workshopronde 2
15.00	pauze, thee en lopen naar Speeldernis
15.30	presentatie Speeldernis
16.00	bezoek Speeldernis
16.30	borrel Speeldernis
17.00	einde

Deelnamevoorwaarden

Deelnemersprijs: €155,- (incl parkeerkaart en dvd Natuuractiviteiten in de dagopvang)

Aanmelden kan via info@veldwerknederland.nl of via 055-3684010. Geef bij aanmelding per deelnemer door: naam, functie, organisatie, adres, factuuradres indien afwijkend, tel nr, emailadres, keus voor workshops.

Per organisatie kunnen maximaal drie deelnemers worden ingeschreven. Extra aanmeldingen komen op een wachtlijst. Uw aanmelding wordt per mail bevestigd.

U kunt uw voorkeur opgeven voor drie workshops. Bij de indeling proberen wij zoveel mogelijk met uw voorkeuren rekening te houden.

Annuleren kan tot 10 juli 2010 kosteloos. Daarna is de gehele deelnemersprijs verschuldigd. U kunt wel iemand anders in uw plaats laten deelnemen, mits u dat aan ons doorgeeft. Een paar weken voor de conferentie ontvangt u een routebeschrijving. De factuur ontvangt u separaat.

Plenair programma

In de ochtend neemt **Betsy van de Grift** (MHA, Publicaties en presentaties; adviseur management in de kinderopvang) u op bijzondere wijze mee de natuur in.

Marc Veekamp (accountmanager kinderopvang Veldwerk Nederland, lid Kleine Kenniskring Kind van Nature) voert op het podium een gesprek met ervaringsdeskundigen uit de praktijk. Marc stelt hen uiteenlopende vragen en ook u krijgt de kans aan het gesprek deel te nemen.

Aan het panel nemen deel:

Janneke van Eeden, pedagogisch medewerker bij Kindercentrum Confetti Kanteel Kinderopvang te Rosmalen, pilotlocatie Groen is Gras;

een leidinggevende van Speelwerk Kinderopvang, Meppel, project Natuur bso;

een ouder van Struin uit Nijmegen, vernieuwer in de buitenschoolse opvang.

Meike Bulten (projectleider Veldwerk Nederland) presenteert een nieuwe film over natuuractiviteiten met kinderen in de dagopvang, waarin zintuigen en de elementen centraal staan.

Het programma wordt geleid door **Tineke Linssen** (Landelijk Pedagogenplatform en lid Kleine Kenniskring Kind van Nature).

Workshops

1 Veiligheid en uitdaging

Door **Josine van den Bogaard** (GGD Rotterdam) en **Heleen van der Veen** (Kinderopvang De Cirkel)

De omschrijving van deze workshop volgt zo spoedig mogelijk op www.kindvannature.nl

Nb: Deze workshop is geschikt voor dagopvang, peuterspeelzalen en bso.

Josine van den Bogaard werkt bij de GGD Rotterdam als beleidsmedewerker.

Heleen van der Veen werkt bij Kinderopvang De Cirkel in Almelo.

2 Aan de slag met het stappenplan 'Groen denken en doen'

Door **Karin Verreck** (Cailin Partners) **Karin van Assen** (JSO)

Steeds meer kinderopvangorganisaties zien het belang en de meerwaarde van natuurbeleving en willen het vormgeven in hun organisatie. Vaak is er echter nog wel wat drempelvrees; hoe pak ik het aan? En wat komt er allemaal bij kijken?

Om natuurbeleving een optimale plek te geven in het kinderdagverblijf of BSO zijn de volgende voorwaarden van belang:

- een uitdagende, groene omgeving;
- verankering in beleid en opleiding;
- een actieve, open en positieve houding van pedagogisch medewerkers; en
- betrokkenheid van ouders.

In deze workshop maakt u kennis met een stappenplan om deze vier voorwaarden vorm te geven, geïllustreerd met praktijkvoorbeelden. Verder is er veel ruimte voor uw praktijksituatie- en vragen.

Nb: Deze workshop is vooral geschikt voor managers en leidinggevenden in de kinderopvang.

Karin Verreck werkt bij Cailin Partners en is als procesbegeleider actief in het werkveld van Jeugd & natuur, Natuur- en MilieuEducatie (NME) en Duurzaamheid. Samen met Veldwerk Nederland heeft zij verschillende projecten rond natuurbeleving in de kinderopvang opgezet en uitgevoerd, waarbij een aantal pilotlocaties de vier voorwaarden in hun organisatie hebben vormgegeven. Cailin Partners heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de dvd 'Groen is Gras', waarin het belang en de invulling van natuurbeleving in de kinderopvang in beeld is gebracht, en is mede-oprichter van het netwerk 'Kind van Nature'.

Karin van Assen werkt bij JSO, expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding in Zuid-Holland. Één van de domeinen waarvoor JSO werkt is het onderwijs en de kinderopvang. JSO traint en ondersteunt kinderopvang- en BSO centra bij het ontwikkelen en implementeren van pedagogisch beleid, geeft vorm aan kinder- en ouderparticipatie en adviseert bij onderwerpen als veiligheid en hygiëne. Met Veldwerk Nederland voert JSO momenteel het project 'de BSO Natuurlijk!' uit dat natuur een vaste plek wil geven in beleid en praktijk van de BSO.

3 Natuur in de brede school: de buitenruimte als kwaliteit **Door Frank Studulski (Sardes) en Els Baauw (Van Kinsbergenschool)**

Voor veel scholen is de buitenruimte een sluitpost van de begroting. Een goed ingerichte buitenruimte kan zowel voor de school, de peuterspeelzaal als de kinderopvang belangrijke meerwaarde bieden. Niet alleen worden het gebouw en de omgeving aantrekkelijker, het biedt voor kinderen ook meer speelvariatie, een democratischer ingerichte ruimte en er zijn ook aanleidingen voor natuur en milieu educatie binnen handbereik. Het gezamenlijk aanleggen van de buitenruimte kan de sociale cohesie versterken.

In deze workshop kijken we naar een praktisch voorbeeld van een groene buitenruimte, maar daarna gaan we ook aan de slag. In groepen gaan we samen aan de slag om een groene buitenruimte te ontwikkelen: wat komt daar allemaal bij kijken, welke stappen moet je doorlopen. Waar moet je allemaal aan denken?

Nb: Deze workshop is vooral geschikt voor betrokkenen in de buitenschoolse opvang.

Els Baauw is directeur van een brede school, de admiraal van Kinsbergenschool in Elburg. Al vele jaren is zij nauw betrokken bij de ontwikkeling van 'groene' projecten voor (jonge) kinderen. Els heeft aan de wieg gestaan van de ontwikkeling en invoering van modules "Kind en natuur" op o.a. ROC Landstede in Zwolle.

Frank Studulski werkt bij Sardes en is betrokken bij het project Natuurlijk VVE. In dit project werkt Sardes samen met Veldwerk Nederland aan het zoeken naar vormen om natuur in de VVE een plek te geven. Frank schreef samen met Kees Both "De brede school en de groene speelruimte, een korte handreiking (2009)".

4 Hoe vertel ik het de ouders? **Door: Steven Pont (Kinderopvang Academie)**

Ouders hebben de natuurlijke neiging om hun kinderen te beschermen en dat is maar goed ook, want in het begin van het leven is de wereld voor een klein kind natuurlijk niet de veiligste plek. Die aandacht zorgt er in psychologische zin tegelijkertijd voor dat er een gehechtheidrelatie tussen ouders en kind kan ontstaan. Dat is allemaal heel natuurlijk ouderlijk gedrag.

Nu is er een dunne lijn tussen bescherming en overbescherming. Door allerlei maatschappelijke oorzaken neemt de overbescherming van kinderen de laatste jaren in sommige delen van de bevolking helaas toe. En dat heeft grote consequenties voor de kinderopvang. Ouders zien namelijk sneller gevaar en eisen vervolgens van de kinderopvang dat die die overbescherming overneemt. Maar als de kinderopvang zichzelf serieus neemt, durft ze daar een weerwoord tegenover te stellen en ook een eigen pedagogische koers te varen. Maar dan hebben we de ouders wel wat uit te leggen natuurlijk; dat het niet onveilig is om kinderen zelf dingen in de natuur te laten ontdekken, dat schrammen en bulten oplopen gezond kinderlijk gedrag is en dat het hebben van vies haar echt bij het opgroeien hoort. In deze workshop gaat het daarom over twee dingen; hoe geef je hierover psycho-educatie aan ouders (zodat ze wat leren over welke invloed de eerdergenoemde overbescherming op de psyche hun kind heeft) en welke gesprekstechnieken hanteer je daarvoor.

Nb: Deze workshop is vooral geschikt voor betrokkenen in de dagopvang/peuterspeelzalen.

Steven Pont is ontwikkelingspsycholoog, gezinstherapeut, schrijver van opvoedboeken, hulpverleningsboeken voor professionals en kinderboeken en columnist van het Parool. Hij vlut de inhoudelijke kant van de Kinderopvang Academie, waarvoor hij ook de internetcolleges heeft gemaakt.

5 Praktische ideeën voor natuur in de tuin: spelen met buitenruimte Door: Jan Kersten (Bureau Niche)

Zo'n tien jaar zijn we actief in kinderopvang en onderwijs om buitenspelen en natuur een vanzelfsprekende plek te geven in het dagelijkse werk met kinderen. Buiten en binnen verbinden zoals dat voor kinderen eigenlijk ook logisch verbonden is. Wie serieus werk gaat maken van buitenspelen begeeft zich in een boeiend avontuur. Er is veel enthousiasme en een rotsvastе overtuiging voor nodig om dit goed voor elkaar te krijgen.

Deze workshop is gericht op de concrete inrichting van de buitenruimte. U wordt meegenomen voor een rondje langs de velden. Gerealiseerde projecten en inspirerende ontwerpen. Grote buitenruimtes maar ook kleine ruimtes waarbij het meer gaat om de kunst van het ruimtegebruik. Hoe ziet een goed ingerichte ruimte eruit? Hoe zit het met veiligheid? Wat kan ik met beplanting? Hoe hou ik rekening met verschillende leeftijden? Welke stappen moet ik zetten? Valkuilen zijn leuk voor kinderen maar hoe kunt u ze zelf ontwijken? Kortom de praktijk staat centraal in deze bijeenkomst met heel veel beeldmateriaal. Maar bedenk voordat u komt ook even: Wat heb ik de kinderen nu te bieden buiten? Wat zou ik ze in de toekomst graag willen bieden?

Nb: Deze workshop is geschikt voor dagopvang, peuterspeelzalen en bso.

Jan Kersten is eigenaar/adviseur van bureau Niche. Het bureau is gespecialiseerd in alle facetten die met dit onderwerp te maken hebben.

Advies, ontwerp en inrichting, deskundigheidsbevordering van PM'ers en management en begeleiding van organisaties als geheel. We werken als collectief met deskundigheid op het gebied van onderwijskunde, ontwerp, spelbegeleiding, natuur en ecologie, hoveniersvak en vooral veel ervaring en enthousiasme voor deze thematiek.

6 Vriendelijk vuur: vuuractiviteiten Door Jeanette Boogmans en Michiel Valk (Zebrarups Natuureducatie)

Wat betekent vuur voor jou; warmte en gezelligheid of angst en gevaar? Bijna alle kinderen vinden vuur maken spannend en uitdagend, maar het moet wel veilig gebeuren. Hoe kun je in de kinderopvang op een leuke en veilige manier vuur maken en gebruiken samen met kinderen? Hoe bouw je een vuur goed op?

In de workshop Vriendelijk Vuur krijg je op deze vragen een antwoord. We bekijken en bespreken verschillende soorten vuur. Je krijgt voorbeelden te zien van materialen, zoals vuurschalen. Bovendien maken we zelf vuur en roosteren we er iets lekkers boven. Achtergronden en tips krijg je mee in een hand-out. Een echte buitenactiviteit voor wie vuur op een verantwoorde manier wil toepassen.

*Nb: Deze workshop is geschikt voor dagopvang, peuterspeelzalen en bso en vindt **buiten** plaats! Per ronde biedt deze workshop plek voor maximaal 14 deelnemers.*

Jeanette Boogmans is eigenaar van Zebrarups Natuureducatie, buiteneducatie voor kinderen en volwassenen. Jeanette is auteur van het boek "Rupsen horen poepen, praktijkgids natuurbeleving".

Michiel Valk werkt vaak samen met Jeanette. Beiden zijn IVN-natuurgids en hebben een gedegen ervaring op het gebied van survival- en outdooractiviteiten. Hierdoor kunnen zij u een goede indruk geven van het begrip "vriendelijk vuur". Michiel Valk kan met eenvoudige materialen uit de natuur, maar ook met bijvoorbeeld het stof uit uw wasdroger, een vuurtje aan de praat krijgen. Als het hout niet wordt verbrand snijdt Michiel er lepels van.

Speeldernis

Na de theepauze lopen we rond 15.00 uur naar het nabijgelegen terrein van de Speeldernis. De Speeldernis is de eerste natuurspeelplaats in Nederland. **Sigrun Lobst** (ontwerper Speeldernis) zal ons een korte toelichting geven. Daarna is er gelegenheid de locatie te bekijken. .